

לעילוי נשמת

מרת אלישבע ע"ה בת יבלחט"א יעקב אליהו ושרה הורביץ

הבחור שמואל אלעזר ז"ל בן יבלחט"א נתן ואביבה הורביץ

שמירת כספים

בגמרא משמע, שהמקבל לשמור כספים, אינו יוצא ידי שמירה, אלא או כשהם בידו ממש, [אבל צרורים ומופשלים לאחוריו לא], או כששומר אותם בקרקע [או בכותל שדינו כקרקע כמבואר בהמשך].

לעולם ישליש אדם מעותיו

שליש בקרקע. י"מ שיהיו שלישי המעות שמורים בקרקע. וי"מ שישמור שלישי מעותיו על ידי שיקנה בהם קרקע.

ושליש בפרקמטיא. שעל ידי הסחורה יתרבה כספו.

ושליש תחת ידו. ולא יפקידנו לאחרים במקום אחר, שאם תזדמן לו סחורה לשכר יהא מזומן לו.

ברכה בתבואה

אין הברכה מצויה אלא בדבר הסמוי מן העין, שנאמר "יצו ה' אתך את הברכה באסמיק". רבי יצחק דורש "אסם" מלשון דבר סמוי, כלומר דבר שאין נראה. ורבי ישמעאל דורש "אסם" מלשון אוצר ובית גנזים, שהוא גם כן דבר שאינו גלוי.

ברכה במדידת הגורן

ההולך למדוד את גורנו אומר, "יהי רצון מלפניך ה' אקינו שתשלח ברכה במעשה ידינו".

התחיל למדוד אומר, "ברוך השולח ברכה בכרי הזה".

מדד ואחר כך בירך, הרי זה תפילת שוא, לפי שאין הברכה מצויה לא בדבר השקול, ולא בדבר המדוד, ולא בדבר המנוי, אלא בדבר הסמוי מן העין, שנאמר "יצו ה' אתך את הברכה באסמיק".

שמירת כספים בקרקע

מתחילה היו יוצאים ידי חובת שמירת כספים, כשהיו טומנים אותם בקרקע בעומק טפח. [ואין צריך להעמיק שלושה טפחים כמו לעניין חמץ, שאינו נחשב מבוער אלא בשלושה טפחים. כי חמץ יש לו ריח, והכלב יריחנו ויוציא אותו אם לא יהא עמוק שלושה טפחים, אבל לכספים די בעומק טפח משום אכסויי].

ולאחר שהחלו הגנבים לגשש בקרקע בשפודי ברזל, והיו מכירים על ידם את המקומות שהטמינו בהם את הכספים, לא היו יוצאים ידי חובת שמירה בקרקע, וצריך היה להטמין את הכספים בקורות הגג.

ולאחר שהחלו הגנבים לשבר את התקרות לחפש ממון, לא היו יוצאים ידי חובת שמירה אלא בכותל. מתחילה בכל הכותל, ולבסוף כשהחלו הגנבים לטפח בכותל, והיו מכירים חללים שבו טמונים הכספים, אין להטמין אלא בטפח הסמוך לקרקע, או בטפח הסמוך לתקרה.

דין תחילתו בפשיעה וסופו באונס התבאר בדף ל"ו. ולהלכה, במקום שלולא הפשיעה לא היה בא האונס, תחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב.

שומר מעות שמסרם לאמו לשומרם

והניחה אותם בארגז ונגנב

אין לחייב את השומר על שמסר לאמו, [כדין שומר שמסר לשומר], שכל המפקיד, על דעת בני ביתו הגדולים של השומר הוא מפקיד.

ואין לומר שפשע השומר בכך, שלא הודיע לאמו שזהו כסף פיקדון, כי סבור שאם תחשוב שהוא של בנה, תשמור יותר טוב.

ואין לחייב את האם על שלא שמרה את הכסף בקרקע, כי לא ידעה שזה כסף פיקדון, ולא ידעה שצריכה לשומר בקרקע.

ולכן השומר נשבע שנתן את הכסף לאמו, והיא נשבעת שנתנה אותו בארגז ונגנב, ופטורים מלשלם.

אפוטרופוס קנה שור ליתומים ומסרו לרועה

ומאחר שלא היו לשור שיניים לאכול מת

א. אם לא נמצא מוכר השור שיוכלו לתבוע ממנו להחזיר את דמי השור :

האפוטרופוס פטור מלשלם את הנזק הזה ליתומים, כי לא פשע, שהרי מסר את השור

לרועה. [אבל אם היה הנזק בא בפשיעתו, היה חייב לשלם, ולא אמרו שאפוטרופוס פטור מלשלם כדי שלא ימנעו מלהתמנות לכך, אלא באפוטרופוס שאינו לצורך היתומים, אלא לצורך תקנת העולם, כלומר לשמור על שורם שלא יזיק].

אבל הרועה חייב לשלם להם, כי הוא שומר שכר שלהם, ומחוייב לשמור על השור שלא ימות, ואינו נפטר בטענה שהניח לפניו אוכל כמו לפני שאר השוורים, שאינו יוצא בכך ידי שמירתו, עד שיראה שהשור אוכל.

ב. ואם נמצא מוכר השור, הוא מחזיר את מעות המכירה ליתומים, כי מקח טעות יש כאן, שאין אדם חפץ בשור שאין לו שיניים, ואם כן מאחר שליתומים אין נזק, אף הרועה אינו צריך לשלם להם:

- **וכשהמוכר הזה הכיר בשור שאין לו שיניים לאכול, יש לו להפסיד את מעותיו**, ואינו יכול לטעון כלפי מי שקנה ממנו, מדוע לא שמרת על שורי שלא ימות, כי מאחר שהמקח מקח טעות, אין הקונה אלא כשומר חנם של המוכר, ומאחר שהקונה מסר לרועה, והרועה שמר עליו כמו ששומרים על שאר שוורים, יצא הקונה ידי חובת שומר חנם, ופטור מלשלם על מיתת השור.

- **אולם אם היה המוכר ספסר**, שקונה ומוכר בהמות, ואם כן גם הוא עצמו לא ידע שאין לשור שיניים, נשבע המוכר שלא ידע שאין לשור שיניים, והרועה משלם לו דמי בשר בזול:

רש"י פירש שהרועה משלם למוכר, על פי דעת רבי יוסי לעניין שוכר פרה ומשאילה לאחר (בדף ל"ה), שלדעת רבי יוסי השואל משלם לבעלים, אף על פי שלא שאל מהם, כי הבעלים באים לתובעו תחת השוכר, כך כאן, אף שאין הרועה שומר שכר של המוכר, אלא של היתומים, שהם שומרי חנם של המוכר, מכל מקום המוכר בא תחתם, ותובע את הרועה, כאילו היה שומר שכר שלו, ומכל מקום מאחר שאין כאן פשיעה כל כך, שהרי הרועה שמר את השור כשאר השוורים, לא חייבו אותו בתשלום מלא, אלא העור יחזיר כמו שהוא, ואת הבשר ישלם בזול [שני שליש שוויו].

ומתוס' משמע, שלא חייבו אותו לשלם תשלום מלא, כי יש ספק בדבר, האם דין זה דומה לדינו של רבי יוסי, ולכן עשו פשרה, וישלם רק דמי בשר בזול.

ורבינו תם פירש שתשלום זה הוא תשלום מלא, כי שור כזה אינו ראוי אלא לשחיטה מיד, שאי אפשר להשהותו, וכשהיה שוחט מיד, ולא ממתין ליום השוק, לא היה מוכרו אלא בזול.

עובדא דכשותא

מי שהפקיד כשות אצל חברו, והיה לשומר כרי נוסף של כשות, ואמר לעושה השֹכֵר שלו, שיטיל ממנו כשות לשכר, והלך והטיל מכשות הפיקדון.

- אם היה כשות הפיקדון רחוק יותר מכשותו של בעל הבית, מאחר שראה ששלוחו שוהה מלחזור, היה לו להבין שהלך ליטול מכשות הפיקדון, ופשע בכך שלא מנע בעדו, וחייב לשלם.

- ואם היו שניהם במרחק שווה, והלך עושה השכר והטיל את כשות הפיקדון, אין לחייב את עושה השכר, כי לא אמר לו בעל הבית שלא יטיל מהכשות ההיא, והיה סבור ששניהם של בעל הבית, ואינו מקפיד מאיזה מהם יטיל, ואין לחייב את בעל הבית, כי לא אמר לשלוחו שיטיל מכשות הפיקדון, אלא שאם נהנה בעל הבית מהכשות, חייב לשלם מה שנהנה:

כשכשות הפיקדון השביח את השכר ככשות שלו, ישלם למפקיד כפי מה שהפקיד, ונמצא שלא הפסיד כלום.

אבל אם היה אותו כשות שווה הרבה למאכל, ואינו משביח את השכר כל כך, לא ישלם כפי שוויו למאכל, אלא כפי מה שהשביח את השכר. א"נ אם היה אותו כשות שווה הרבה אף לצורך שכר, כי ראוי לו על ידי ריכוך, וזה הטילו בלא ריכוך, ונמצא שלא השביח השכר, לא ישלם כפי מה ששווה הכשות למכירה, אלא כפי מה שהשביח השכר.

וכן אם היה כשות הפיקדון ככשות שלו, אבל השכר החמיץ, ולא השביחו הכשות בפועל, אין צריך לשלם.

ניתן לקרוא את האותיות המודגשות בלבד כסיכום קצר של הדף

לקבל בוואטסאפ שלחו את שמכם ל: 050-6877088